

Koncepce rozvoje Centra jazykové přípravy v letech 2019 – 2022

V Praze dne 20. 9. 2018

Mgr. Lucie Poslušná

Úvod

Centrum jazykové přípravy (CJP) je dobře fungujícím pracovištěm, jehož hlavním posláním je „poskytovat výuku moderních jazyků, která rozvíjí schopnosti komunikovat na odborné úrovni a inspiruje k profesnímu a lidskému růstu.“ (Poslání Centra bylo formulováno na interním semináři v r. 2015, viz <http://poslani.fsv.cuni.cz/>.)

Toto poslání se snažíme naplňovat nyní a chtěli bychom tak pokračovat i nadále a to ve vztahu k níže uvedeným skupinám.

Skupina 1 Studenti FSV

V akademickém roce 2017/2018 CJP vyučovalo 2 570 studentů v 61 kurzu. Studentům FSV poskytuje CJP výuku odborného a akademického jazyka (angličtina, němčina, francouzština, španělština, ruština a italština na úrovni A2 – C1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky), která jim usnadní studium na vysoké škole. Zvládnutí cizích jazyků na dobré úrovni je také nezbytným předpokladem pro mobilitu studentů a jejich uplatnění na trhu práce.

V dnešní rychle se měnící době ovšem toto nestačí. V rámci komunikace v cizím jazyce se snažíme o rozvoj měkkých dovedností, např. zásady prezentování a debaty, podporu kritického myšlení a osvojování autonomního učení. Z hodnocení studentů vyplývá, že velmi oceňují právě nácvik těchto dovedností a také kontinuální zpětnou vazbu, bez které je rozvoj jakýchkoli dovedností nemožný.

Vyučující vytvářejí vlastní výukové materiály, které jsou vždy aktuální a se zaměřením na sociální vědy. Používají moderní technologie a to nejen v jazykové učebně. Například studenti odborné němčiny měli možnost pomocí videokonference pracovat na společném projektu se studenty z finské univerzity v Turku. Chtěla bych v podobných projektech pokračovat i v jiných jazycích, protože jde o přirozenou cestu osvojování si nejen samotných jazykových kompetencí, ale i kulturního aspektu jazyka. V neposlední řadě je možné považovat právě využívání videokonferencingu za další ze soft skills, které studenti v CJP získají.

Pro zahraniční studenty CJP pořádá kurzy češtiny pro cizince na úrovni A1 – B1. Ani zde nejde pouze o jazyk, ale i o poznávání českých kulturních specifik, nezřídka v „terénu“.

Vzhledem k tomu, že CJP působí na všech institutech FSV, může být jejich spojujícím prvkem. V letošním roce proběhl již 2. ročník nesoutěžní přehlídky studentských prezentací STEP, kde zájemci z řad studentů všech institutů mohli vyzkoušet své prezentační dovednosti v angličtině a zároveň tak představit svůj obor ostatním. V porotě (která poskytovala zpětnou vazbu) kromě anglistek zasedali i vyučující z institutů (více o akci např. zde: <https://www.youtube.com/watch?v=tLwcebt04aQ&t=5s>). Tuto přehlídku, velmi dobře hodnocenou studenty i zástupci institutů, chceme určitě v příštích letech zopakovat.

Problém, se kterým se především v kurzech odborné angličtiny v současné době potýkáme, je nárůst počtu studentů o několik desítek na kurz. To koresponduje s počty přijatých studentů podle Výroční zprávy FSV za rok 2017, např. na IPS a ISS se počet studentů 1. ročníku v průběhu 4 let zvýšil zhruba o 30, na IMS dokonce o 50.

Zároveň je jazyková úroveň přijímaných studentů nižší než v předešlých letech. Zatím se nám u některých jazyků daří tuto situaci řešit intenzivními přípravnými kurzy před začátkem zimního semestru a dočasným otevřením dalších semestrálních kurzů. To ovšem naráží na další komplikaci, a tou je nedostatek učeben vhodných k výuce jazyka a nedostatek učeben jako takových.

Situaci by mohla pomoci kombinace klasické výuky s e-learningovou. Některé platformy, např. Moodle, už vyučující CJP využívají, nicméně bych v tomto směru ráda šla ještě dál.

Na FSV dle mého názoru chybí moderní mediátka, nabízené e-zdroje v knihovně jsou poměrně skromné. Vznik virtuálního vzdělávacího prostředí (VLE) by byl vhodným doplňkem ke klasické výuce. Kromě grantového projektu e-learningové učebnice češtiny pro cizince je momentálně ve stádiu příprav aktivita CJP s pracovním názvem Writing Point, jejíž součástí by měly být i elektronický seznam častých chyb v psaném projevu, odkazy, kde lze správné postupy nastudovat, a on-line cvičení, která povedou k upevnění správných psacích dovedností. Pokud by měl tento projekt kladný ohlas, ráda bych pak e-learningovou výuku rozšířila o další okruhy a použila ji i v dalších jazycích. Writing Point by měl sloužit studentům doktorského studia a také akademickým pracovníkům, čímž se dostávám k další skupině.

Shrnutí cílů:

- rozvoj jazykových a interkulturních kompetencí a měkkých dovedností potřebných ke studiu a v zaměstnání
- podpora e-learningu
- role jednotícího prvku mezi instituty
- řešení problémů s nedostatečnou jazykovou úrovní studentů

Skupina 2 Zaměstnanci FSV

Jedním z cílů zmiňovaných v dlouhodobém záměru FSV pro léta 2016 – 2020 je „zajištění kvalitní výuky cizojazyčných programů“. Zde má CJP zcela jistě své místo, protože může být nápomocno jak akademikům, tak vzhledem k nárůstu počtu zahraničních studentů na fakultě i administrativním pracovníkům. Nejedná se pouze o jazykovou podporu (v současné době CJP nabízí kurzy konverzační angličtiny pro administrativní pracovníky, akademické angličtiny a diskusní seminář k aktualitám v angličtině), ale i o pomoc v prezentačních dovednostech, při zvládnutí interkulturních úskalí komunikace a na poli metodickém.

Již zmiňovaný Writing Point je koncipovaný jako pomoc při psaní dizertačních prací a publikační činnosti v anglickém jazyce. Během individuální konzultace nepůjde o korektorskou službu, ale o diskuzi nad konkrétním textem s cílem zdokonalit písemný projev. Poradenství při psaní akademických textů považujeme za důležitý nástroj pro další rozvoj akademických dovedností nejen studentů, ale také zaměstnanců. Ve druhém plánu je nástrojem i pro intenzifikaci akademické mobility.

Z reakcí některých akademiků jsem nabyla dojmu, že ne vždy vědí o všech službách, které CJP nabízí. Dalším mým cílem je tedy šíření povědomí o aktivitách a nabídce CJP a celkově větší integrace s instituty. Toto se nám daří na IES, kde participujeme na výuce v semináři k bakalářské práci a asistujeme při obhajobách nanečisto. Dále pak spolupřádáme metodický seminář pro doktorandy a provádíme hospitace s následnou jazykovou a metodickou zpětnou vazbou. Pravidelně se také účastníme Dne otevřených dveří na IES a ISS, což přispívá k zviditelnění Centra. Ráda bych podobnou spolupráci navázala i s ostatními instituty. Spolupráce by CJP pomohla i při analýze potřeb studentů jednotlivých institutů i jejich absolventů.

Uvědomuji si, že někteří vyučující odborných předmětů se mohou cítit při vedení výuky v cizím jazyce nejistí, zároveň ale nemají čas navštěvovat jazykové kurzy. I zde může CJP pomoci formou individuálních konzultací. Kvalitní odborná výuka v cizích jazycích je v době stále rostoucího počtu zahraničních studentů jednou z významných hodnot, kterými by se měla jak FSV, tak celá UK, snažit odlišit od ostatních škol.

Shrnutí cílů:

- jazykové a metodické poradenství
- zviditelnění CJP

Skupina 3 Veřejnost

Univerzita Karlova si klade za cíl „být školou otevřenou světu.“ Toho lze dosáhnout nejen účastí ve veřejných debatách, ale i nabídkou akcí a kurzů pro veřejnost. CJP se doposud těchto činností neúčastnilo, ale nepochybně má co nabídnout. Lze otevřít jazykové kurzy se zaměřením na sociální vědy v rámci Univerzity 3. věku či jako letní školy. Stejně tak je představitelné působení CJP na Juniorské univerzitě či pořádání akcí pro střední školy. Tyto činnosti ovšem nesmějí být na úkor běžné výuky.

Vyučující CJP

Mezi silné stránky CJP patří bezesporu jeho vyučující. V současné době Centrum zaměstnává 14 vyučujících na plný úvazek, 5 vyučujících na částečný úvazek (celkem 2,25 úvazku) a 4 externisty.

Hodnocení jazykových kurzů je dlouhodobě nad fakultním průměrem, jsou vyhledávané i studenty jiných fakult.

Kromě profesní erudice vyučujících je zásadní devizou fakt, že fungují výborně jako tým, nejen pracovně, ale i lidsky. Vyučující se navzájem inspirují, jsou flexibilní, zajímají se o nové metodické postupy a dobrá atmosféra na pracovišti má následně logicky vliv na působení vyučujících vně CJP. Motivovaní vyučující snadněji motivují své studenty. Mým cílem je zaručit vyučujícím takové pracovní podmínky a finanční ohodnocení, aby motivovaní byli i nadále.

Z výše zmíněných důvodů není v současné době třeba přistupovat k zásadním změnám v personálním obsazení, jen je nutné vzít v potaz poměrně homogenní věkové složení Centra a výhledově počítat s generační obměnou. V období 2019 – 2022 však toto ještě nebude na pořadu dne.

Vyučující CJP se pravidelně zúčastňují interních metodických seminářů a tuzemských i zahraničních konferencí, kde čerpají nové poznatky v oblasti terciárního jazykového vzdělávání.

V budoucnu bych kromě výše zmíněného ráda podpořila vyučující ve vzájemných hospitacích, které vidím jako přínosné pro obě strany.

Centrum je aktivním členem České a slovenské asociace jazykových center (CASAJC), která je součástí mezinárodní organizace CercleS (Confédération Européenne des Centres de Langues dans l'Enseignement Supérieur).

Inspirativní je také každoroční setkání ředitelů evropských jazykových center ve Wulkowě (Wulkow Meeting of Directors of Language Centres in Higher Education in Europe), kterého se členky širšího vedení CJP již pátým rokem účastní. Setkání slouží ke sdílení zkušeností s výukou a celkovou úlohou jazykových center v rámci univerzit na pozadí celospolečenského vývoje.

Členství v těchto organizacích slouží jako podnět k aktivitám Centra mimo standardní výuku. Kromě již zmiňovaného STEPu jsme v letošním roce zorganizovali celorepublikový metodický seminář pro vysokoškolské učitele jazyků (viz <https://fsv.cuni.cz/studium/vyuka->

[jazyku/den-s-jazykovym-centrem-2018](#)) a plánujeme ve spolupráci s dalšími jazykovými centry v účasti a spoluorganizaci takovýchto seminářů pokračovat.

Shrnutí cílů:

- podpora profesního rozvoje vyučujících a jejich motivace
- prohlubování spolupráce s JC v rámci UK i celé republiky
- udržení dobrých vztahů na pracovišti

Vedení FSV

V posledních 8 letech vnímám velkou podporu CJP ze strany vedení FSV. Centrum je považováno za nedílnou součást fakulty a přispívá k jejímu dobrému jménu v České republice i v zahraničí. Věřím, že tomu tak bude i nadále. Považuji za důležité společně vypracovat jazykovou politiku fakulty tak, aby přispěla k úspěšné fakultní internacionalizaci.

Kromě výuky CJP každoročně připravuje písemné jazykové testy pro přijímací řízení. V roce 2018 Centrum vyhotovilo 48 variant testů. Ne všechny instituty ovšem zohledňují výsledky z jazykových testů při rozhodování o přijetí studenta. I znalosti jazyka poukazují na studijní předpoklady vysokoškolského studenta a v souvislosti s výše zmiňovanou jazykovou politikou by tento fakt měl být brán v potaz.

Financování

Financování Centra aktuálně nepředstavuje problém a má rezervu ve Fondu provozních prostředků. Byť je užitečné FPP využívat na další vzdělávání vyučujících a na zvýšení jejich osobního ohodnocení, považuji za vhodné tuto rezervu pravidelně doplňovat a rozpouštět jen velmi zvolna.

Další oblasti

V následujícím období jistě ovlivní činnost Centra rekonstrukce a dostavba Jinonického areálu. Bylo by žádoucí, aby při plánování vyučovacích prostor byly brány v potaz i potřeby jazykářů, pro které jsou mnohé stávající místnosti nevhodné (uspořádání nábytku, nefunkční technika).

Závěr

Mými hlavními cíli je podpořit vyučující CJP v jejich dosavadních aktivitách a profesním rozvoji, posílit integraci Centra s instituty a zvyšovat povědomí o jeho činnosti uvnitř fakulty i navenek, zrealizovat Writing Point a flexibilně reagovat na potřeby studentů a zaměstnanců FSV.

K realizaci těchto cílů chci využít svých zkušeností coby dlouholeté členky pedagogického sboru a tajemnice CJP.